

SLOVENŠČINA, 5. razred

UČNA TEMA: Branje z razumevanjem

Učenci samostojno rešujejo naloge na priloženem učnem listu.

Ob koncu druge ure pregledamo rešitve in se pogovorimo o morebitnih težavah...

OGROŽENE ŽIVALI IZ NAŠIH KRAJEV

V Sloveniji so nekatere vrste živali prišle na rob izumrtja. Nekatere so celo povsem izginile. Spoznaj, kako jim ljudje škodujemo in kaj moramo storiti, da ji jih bomo ohranili. Brez njih je naš svet zagotovo bolj pust in dolgočasen.

VIDRA

Vidra je vodna vrsta kune. Živi v rekah, potokih in jezerih. Hрани se z ribami in raki. Aktivna je zlasti ponoči, ker se človeku izogiba. Vsaka vidrina družina potrebuje za svoje preživetje približno 20 km vodotokov. Človek je s svojimi posegi v naravo mnogo naravnih strug rek in potokov zamenjal z betonskimi kanali. Vidra ima rada čisto vodo, zato jim industrijske odplake in pretirana uporaba gnojil ni koristila. Veliko vider je končalo tudi pod kolesi avtomobilov.

MOČVIRSKA SKLEDNICA

Močvirska sklednica je naša edina domorodna vrsta sladkovodne želve. Prepoznamo jo po temnem oklepu, na glavi in vratu pa ima rumene pikice. Včasih si jo pogosto našel v ribnikih in jezerih. Zaradi človeških posegov v okolje je marsikje izginila. Danes pa novo grožnjo močvirski sklednici predstavljajo druge vrste želv, ki jih nevestni lastniki pogosto odvržejo v slovenske naravne vode. Tujerodne želve so bolj agresivne od naše močvirske sklednice in jo zato pogosto izrinejo iz njenega naravnega okolja. Zato akvarijske želve nikoli ne izpusti v naravo!

EVRAZIJSKI RIS

Ris je največja mačka v naših gozdovih. Je nekakšna različica leoparda ali pume. Na koncu ušes ima čopke. Risa so ljudje v preteklosti iztrebili. Pred približno 30. leti so ga ponovno naselili v Slovenijo iz Slovaške. Pripeljali so samo šest živali, zato imajo risi danes težave zaradi parjenja v sorodstvu. Ogroža jih tudi krivolov. Ris je danes najbolj ogrožena vrsta sesalca v Sloveniji.

KOZAČA

Kozača je vrsta sove, ki živi v odmaknjenih dinarskih gozdovih. Njen plen so polhi in drugi manjši gozdni glodavci. Gnezdo si naredijo v duplih starih dreves, kjer samica znese jajca, samec pa ji prinaša hrano. Zaradi sečnje je v naši gozdovih veliko manj starih dreves, kot jih je bilo nekoč. Kozača z veseljem uporablja tudi gnezdilnice, ki jih človek namesti v njeno okolje.

RJAVI MEDVED

Rjavi medved je največji predstavnik velikih zveri v Sloveniji. Čeprav sodi med zveri, so večji del njegove prehrane rastline (trava, zelišča, gomolji in plodovi). Pozimi se umakne v brlog, kjer dremlje. Pred nedavnim je bil rjavi medved na robu preživetja. Ogrožal ga je pretiran lov zaradi trofej in strahu ljudi. Danes je lov na medveda omejen, vendar je preživetje te velike zveri še vedno odvisno od človeka. Človek se mora naučiti živeti z medvedom. To storimo tako, da ne hodimo v bližino brlogov in ne odlagamo odpadkov v bližino vasi. Človeška hrana namreč privabi medveda.

ALPSKI KOZOROG

Alpski kozorog je najmogočnejše bitje naših gora. Z rogovi, ki jim lahko zrastejo tudi preko enega metra, se samci bojujejo za samice. Spretno se gibljejo po alpskih skalah, kjer jih ne doseže nobena žival. V preteklosti je človek s pretiranim lovom kozoroge popolnoma iztrebil. Preživeti je uspelo le eni sami majhni skupini kozorogov v italijanskih gorah. Kasneje so kozoroge pri nas ponovno naselili. Danes je lov na kozoroge omejen. Srečamo jih lahko predvsem v Julijskih Alpah in Karavankah.

1. Če je odgovor pravilen, obkroži DA, če je odgovor nepravilen, obkroži NE.

V današnjih časih je lov na alpskega kozoroga in rjavega medveda omejen.	DA	NE
Rjavi medved zimo trdno prespi.	DA	NE
Kozača živi v gozdovih alpskega sveta.	DA	NE
Risa so pred 30. leti naselili iz Slovaške.	DA	NE
Močvirske sklednice in akvarijske želve živijo skupaj.	DA	NE
Vidrina družina potrebuje za svoje preživetje 12 kilometrov vodotokov.	DA	NE

2. V celi povedi odgovori na zastavljena vprašanja.

1. Naštej tri vzroke, zakaj je bila vidra ogrožena.

2. Po čem bi prepoznal močvirsko sklednico?

3. Na kakšen način ljudje danes pomagajo kozači pred izumrtjem?

4. Katera sta bila vzroka, da je rjavemu medvedu grozilo izumrtje?

5. Kje je uspelo preživeti kozorogom?

3. Če je trditev pravilna, obkroži DA, če je trditev nepravilna, obkroži NE in na črto napiši pravilni odgovor v celi povedi.

Vidra ima rada umazano vodo.

DA NE

Alpski kozorog se nerodno giblje po alpskih skalah.

DA NE

Akvarijsko želvo nikoli ne spusti v naravo.

DA NE

4. Iz besedila izpiši poved, kjer najdeš podatek:

- koliko vodotokov potrebuje vidra za preživetje.
-

- od kod so naselili evrazijskega risa.
-

- s čim se hrani kozača.
-

- kje pri nas lahko srečamo alpske kozorožce.
-

5. Poveži vsako trditev s svojo barvo.

Rjavi medved

je najbolj ogrožena vrsta sesalca.

Močvirska sklednica

je zver.

Vidra

je včasih živela v ribnikih in jezerih.

Ris

živi v rekah, potokih in jezerih.

6. Obkroži črko pred pravilno trditvijo.

Močvirska sklednica ima a) svetel oklep in rumene pike na nogah b) temen oklep in bele pike na vratu c) temen oklep in rumene pike na glavi d) svetel oklep in bele pike na glavi	Kozača se prehranjuje z/s črvi sadjem solato in travo polhi
Medveda so skoraj iztrebili zaradi pretirane sečnje gozda pretiranega lova onesnaženja okolja gradnje cest	Alpski kozorog se z rogovi bojuje zaradi ozemlja hrane samic igre

7. Napiši protipomenke naslednjim besedam.

ponoči _____ naravno _____ čisto _____

samec _____ živeti _____ preteklost _____

8. Napiši sopomenke naslednjim besedam.

zemlja _____ agresiven _____ živilo _____

ati _____ avion _____ bister _____

8. Vstavi predlog s/z ali h/k.

Hrani se _____ ribami in raki. Človek je _____ svojimi posegi v naravo mnogo strug zamenjal _____ betonskimi kanali.

Kozača se z veseljem odpravi _____ gnezdilnicam. Ljudje naj ne bi hodili _____ brlogom. Medvedi se radi približajo _____ hrani, ki jo puščajo ljudje vsepovsod.